

Grey Scale #13

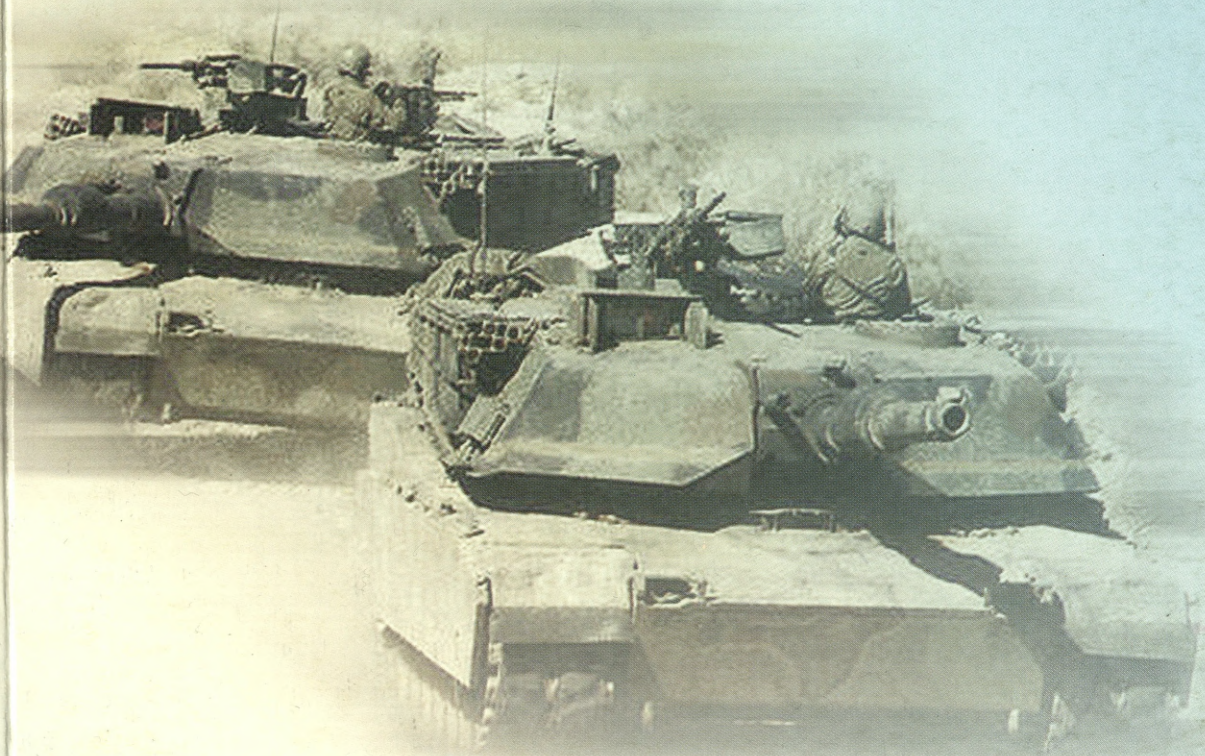
DANES-PICTA.COM

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

JAROSŁAW WOTEJSZO

WYBRANE PROBLEMY
PROCESU PLANOWANIA I ROZLICZANIA
DZIAŁALNOŚCI SZKOLENIOWEJ
NA SZCZEBLACH TAKTYCZNYCH
W SZ RP

56386

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ

Colour Chart #13

DANES-PICTA.COM

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ
WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH
INSTYTUT DOWODZENIA

AON 5541/03

Jarosław WOŁEJSZO

WYBRANE PROBLEMY PROCESU
PLANOWANIA I ROZLICZANIA DZIAŁALNOŚCI
SZKOLENIOWEJ NA SZCZEBŁACH TAKTYCZNYCH
W SZ RP

56386

WARSZAWA

2003

RECENZENT:

Płk dr hab. inż. Józef MICHNIAK

Projekt okładki:

Genowefa MAJCHROWSKA

080207

Druk i oprawa: Akademia Obrony Narodowej – Wydział Wydawniczy
00-910 Warszawa, al. gen. A. Giebułtowa 102, tel. 681-40-55, tel./faks 681-37-52
Zam. nr 785/2003

SPIS TREŚCI

WSTĘP	5
1. PLANOWANIE SZKOLENIA W SZ RP	7
1.1. Rodzaje planowania działalności bieżącej w SZ RP	8
1.2. Zasady i funkcje planowania działalności bieżącej w SZ RP	17
1.3. Podstawy planowania działalności bieżącej	19
1.4. Kompetencyjny zakres odpowiedzialności szkoleniowej	23
2. PROCES PLANOWANIA SZKOLENIA W SZ RP	32
2.1. Ustalenie sytuacji szkoleniowej	34
2.2. Ocena sytuacji szkoleniowej	36
2.3. Decyzja i zamiar dowódcy	43
2.4. Opracowanie planu zasadniczych przedsięwzięć	46
2.5. Stawianie zadań	55
2.6. Kontrola działalności szkoleniowej	57
3. DZIAŁALNOŚĆ ROZLICZENIOWA W SZ RP	69
3.1. Rodzaje i sposoby rozliczania z zadań szkoleniowych	70
3.2. Częstotliwość rozliczania z zadań szkoleniowych	75
3.3. Organizacja rozliczania z zadań szkoleniowych w SZ RP	77
ZAKOŃCZENIE	83
BIBLIOGRAFIA	84
WYKAZ RYSUNKÓW	86
WYKAZ ZAŁĄCZNIKÓW	87
ZAŁĄCZNIKI	89

the 1990s, the number of people in the UK who are employed in the public sector has increased from 10.5 million to 12.5 million (12.5% of the population).

There are a number of reasons for this increase. One is that the public sector has become a more important part of the economy. Another is that the public sector has become more efficient. A third is that the public sector has become more attractive to workers. A fourth is that the public sector has become more diverse.

The public sector has become a more important part of the economy. This is because the public sector has become more efficient. A third is that the public sector has become more attractive to workers. A fourth is that the public sector has become more diverse.

The public sector has become a more important part of the economy. This is because the public sector has become more efficient. A third is that the public sector has become more attractive to workers. A fourth is that the public sector has become more diverse.

The public sector has become a more important part of the economy. This is because the public sector has become more efficient. A third is that the public sector has become more attractive to workers. A fourth is that the public sector has become more diverse.

The public sector has become a more important part of the economy. This is because the public sector has become more efficient. A third is that the public sector has become more attractive to workers. A fourth is that the public sector has become more diverse.

The public sector has become a more important part of the economy. This is because the public sector has become more efficient. A third is that the public sector has become more attractive to workers. A fourth is that the public sector has become more diverse.

The public sector has become a more important part of the economy. This is because the public sector has become more efficient. A third is that the public sector has become more attractive to workers. A fourth is that the public sector has become more diverse.

The public sector has become a more important part of the economy. This is because the public sector has become more efficient. A third is that the public sector has become more attractive to workers. A fourth is that the public sector has become more diverse.

The public sector has become a more important part of the economy. This is because the public sector has become more efficient. A third is that the public sector has become more attractive to workers. A fourth is that the public sector has become more diverse.

The public sector has become a more important part of the economy. This is because the public sector has become more efficient. A third is that the public sector has become more attractive to workers. A fourth is that the public sector has become more diverse.

The public sector has become a more important part of the economy. This is because the public sector has become more efficient. A third is that the public sector has become more attractive to workers. A fourth is that the public sector has become more diverse.

WSTĘP

Szkolenie wojskowe jako zewnętrzna strona funkcjonującego systemu szkolenia Sił Zbrojnych RP to całokształt planowanej działalności dydaktyczno-wychowawczej prowadzonej w celu przygotowania profesjonalnego oficerów, podoficerów, a także dowództw i wojsk do działania na polu walki oraz utrzymania wysokiej zdolności bojowej w czasie pokoju¹. Szkolenie wojskowe jest organizowane i prowadzone we wszystkich rodzajach Sił Zbrojnych RP. W wojskach lądowych organizowane i realizowane jest we wszystkich jego rodzajach od szczebla korpusu do pododdziału.

Działalność szkoleniowa to zespół czynności podejmowanych w celu przygotowania dowództw i wojsk do działań taktycznych i operacyjnych. Zatem jest zaplanowanym i konsekwentnie realizowanym procesem, który ze względów organizacyjnych dotyczy pojedynczych żołnierzy i kadry funkcyjnej – *szkolenie indywidualne* oraz szkolenia załóg (drużyn), plutonów, i kompanii (baterii) a także pozostałych dowództw szczebla taktycznego – *szkolenie zespołowe*.

Potrzeba opracowania podręcznika o tej problematyce wynika ze zmian, jakie zaszły w doktrynie szkoleniowej oraz przemian strukturalno-organizacyjnych w całych Siłach Zbrojnych RP, a także z celów szkoleniowych, jakie mają one do osiągnięcia po wstąpieniu do struktur NATO. Te aspekty wywierają bardzo istotny wpływ na działalność szkoleniową dowództw i wojsk, w tym przede wszystkim na poszukiwanie nowych, podobnych do zachodnich, form organizacyjnych szkolenia oraz podnoszenia ich efektywności.

W opracowaniu przedstawiono wybrane problemy dotyczące planowania działalności szkoleniowej na szczeblach taktycznych w SZ RP jak również odpowiedzialności osób funkcyjnych poszczególnych dowództw za jej realizację.

¹ Por. *Leksykon wiedzy wojskowej*. MON, Warszawa 1979, s. 433.

Przeznaczony jest on jako pomoc dydaktyczna w procesie kształcenia studentów studiów dyplomowych i podyplomowych AON. Może być również wykorzystany przez oficerów zajmujących się tą problematyką w jednostkach wojskowych.

Takie przeznaczenie wpłynęło na układ i treść podręcznika, w którym przedstawiono teoretyczne i praktyczne wskazówki dotyczące planowania szkolenia, procesu jego realizacji na szczeblach taktycznych a także działalności rozliczeniowej w tym zakresie w SZ RP.

Autor dziękuje tą drogą kierownikowi oraz oficerom Zakładu Metodyki Szkolenia Taktyczno-Operacyjnego Wydziału Wojsk Lądowych AON za inspirację oraz cenne uwagi i konsultacje udzielane w czasie opracowania podręcznika.

Mając to na uwadze i chcąc uwzględnić w dalszych opracowaniach poglądy i wnioski oficerów posiadających duże doświadczenie w zakresie planowania działalności szkoleniowej oraz pytania i wątpliwości wszystkich tych, których to opracowanie zainteresuje, autor zwraca się z prośbą o przedstawienie uwag dotyczących tej problematyki na adres:

email: jwoleiszo@wp.pl.

ROZDZIAŁ I

PLANOWANIE SZKOLENIA W SZ RP

Planowanie szkolenia dowództw i wojsk w SZ RP jest jedną z głównych, a zarazem integralną częścią systemu planowania działalności bieżącej w Siłach Zbrojnych RP.

Celem planowania jest określenie zadań szkoleniowych i innych zasadniczych przedsięwzięć oraz form, metod (sposobów) ich realizacji, a także środków materiałowo – technicznych zapewniających zorganizowaną i skorelowaną w czasie działalność na określonym szczeblu dowodzenia (kierowania)¹.

Przedmiotem planowania jest działalność bieżąca jednostki (np. związku taktycznego, oddziału, batalionu) obejmująca wszystkie zamierzenia szkoleniowe i inne zasadnicze przedsięwzięcia, których realizacja pozwoli dowódcy osiągnąć założony cel polegający na przygotowaniu jednostki do wykonywania zadań przewidzianej dla niej na przyszłym polu walki lub w misji w okresie kryzysu i wojny.

Istotą planowania (np. na szczeblu oddziału, batalionu) jest właściwe zrozumienie przez dowódcę głównego zadania szkoleniowego, jakie zostało postawione przez przełożonego na określony okres (roku, miesiąca) i przekształcenie go na własne cele i zadania szkoleniowe, a także przedsięwzięcia szkoleniowe (ćwiczenia, treningi itp.).

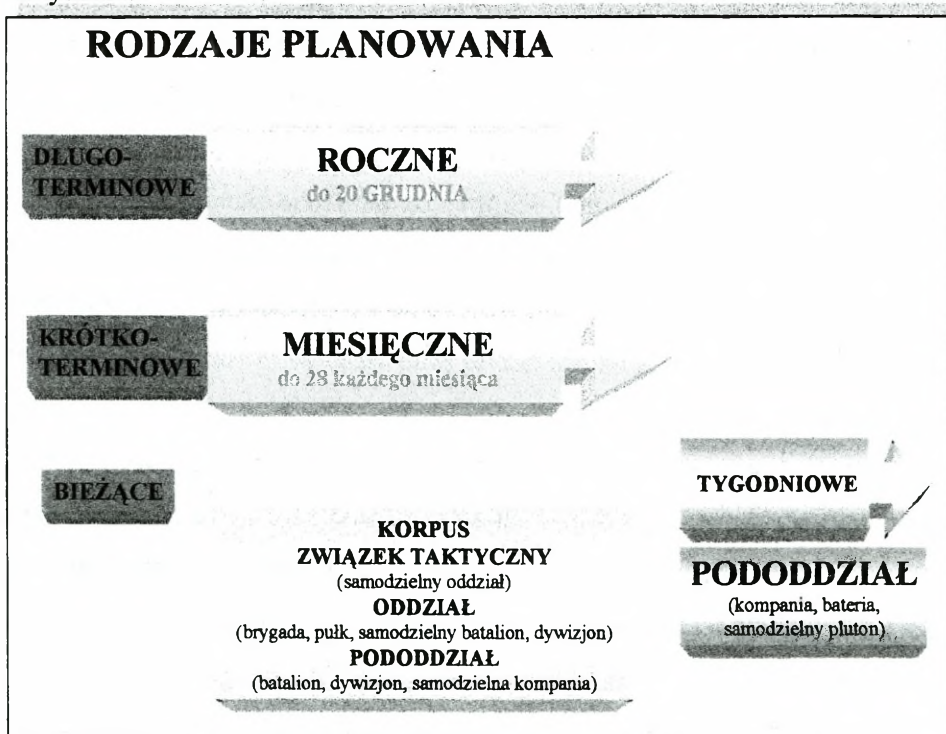
Całością planowania szkolenia kieruje dowódca danego szczebla dowodzenia. Natomiast za koordynację planowanych przedsięwzięć, a także ich realizację odpowiedzialny jest zastępca dowódcy, szef sztabu lub inna osoba funkcyjna wyznaczona przez dowódcę.

¹ Instrukcja o planowaniu i rozliczaniu działalności bieżącej w SZRP. Sygn. Szkol. 799 /2001.

1.1. Rodzaje planowania działalności bieżącej w SZ RP

Na poszczególnych szczeblach dowodzenia w SZ RP obowiązują następujące rodzaje planowania¹ (rys. 1.1.1.):

- *roczne* (długoterminowe), obejmujące zadania szkoleniowe przewidywane do realizacji w roku kalendarzowym;
- *miesięca* (krótkoterminowe), ujmujące przedsięwzięcia szkoleniowe w skali miesiąca;
- *tygodniowe* (bieżące), zawierające szczegółowe zamierzenia szkoleniowe na tydzień.

Rys. 1.1.1. Rodzaje planowania działalności bieżącej w SZ RP

źródło: opracowanie własne na podstawie: J. Halik, *Szkolenie w oddziale*, Warszawa, AON 1995; Wł. Ślemp, *Organizacja szkolenia w oddziale wojsk lądowych*, Warszawa, AON 1999.

¹ Por. J. Halik, *Szkolenie w oddziale*, Warszawa, AON 1995; Wł. Ślemp, *Organizacja szkolenia w oddziale wojsk lądowych*, Warszawa, AON 1999; A. Junczewicz, *Szkolenie operacyjno-taktyczne dowództwa brygady zmechanizowanej SZ RP*, Warszawa, AON 2000; *Metody i treść pracy zespołów funkcjonalnych na stanowisku dowodzenia wojsk lądowych*. Katedra Dowodzenia i Łączności, AON, Warszawa 2000.

Planowanie roczne ma zapewnić sprawną realizację zasadniczych przedsięwzięć wynikających z rozkazu szkoleniowego i innych dokumentów normatywnych¹ i planistycznych.

W wyniku planowania rocznego opracowuje się:

1. *W rodzajach sił zbrojnych (RSZ), okręgach wojskowych (OW), korpusach (KZ), związkach taktycznych (ZT) następujące dokumenty planistyczne:*

- rozkaz dowódcy do działalności danego szczebla w roku następnym;
- specjalistyczne wytyczne szefów pionów funkcjonalnych (S/G od 1 do 6);
- plan zasadniczych przedsięwzięć danego szczebla oraz stosownie do potrzeb plany zasadniczych przedsięwzięć komórek wewnętrznych, pionów funkcjonalnych;

- plan szkolenia uzupełniającego kadry i pracowników wojska;
- inne (dodatkowe) dokumenty planistyczne – stosownie do potrzeb.

2. *W oddziałach (równorzędnych) opracowuje się²:*

- plan zasadniczych przedsięwzięć oddziału (równorzędnego);
- plan szkolenia uzupełniającego kadry i pracowników wojska;
- diagram szkolenia oddziału;
- inne (dodatkowe) dokumenty planistyczne – stosownie do potrzeb.

Podstawą do opracowania rozkazu dowódcy jest:

- dyrektywa Szefa SG WP do działalności Sił Zbrojnych RP;
- rozkaz dowódcy szczebla nadrzędnego;
- wytyczne zastępców Szefa SG WP (szefów komórek organizacyjnych);
- wytyczne szefów pionów funkcjonalnych szczebla nadrzędnego;
- wnioski z oceny stanu realizacji zadań roku poprzedniego i wynikające z nich zadania własne.

¹ Na szczeblu oddziału oprócz rozkazu szkoleniowego dowódcy szczebla nadrzędnego bierze się pod uwagę również wytyczne pionów funkcjonalnych szczebla nadrzędnego, wnioski z realizacji zadań w roku minionym, przewidywane do realizacji zamierzenia własne oraz propozycje podwładnych dotyczące działalności bieżącej.

² Zob. Instrukcja o planowaniu i rozliczaniu działalności bieżącej w SZRP, Warszawa 2001, s. 15

Podstawę do opracowania planu zasadniczych przedsięwzięć (danego szczebla organizacyjnego) na rok stanowią:

- zadania wynikające z planu zasadniczych przedsięwzięć MON na kolejny rok;
- dyrektywa Szefa Sztabu Generalnego WP do działalności Sił Zbrojnych RP;
- rozkaz dowódcy szczebla nadrzędnego;
- rozkaz (decyzja) dowódcy danego szczebla;
- wytyczne zastępców Szefa SG WP (szefów komórek organizacyjnych SG WP);
- wytyczne szefów pionów funkcjonalnych szczebla nadrzędnego;
- plan zasadniczych przedsięwzięć szczebla nadrzędnego;
- programy szkolenia;
- wnioski z oceny stopnia realizacji zadań w roku minionym;
- propozycje podwładnych dotyczące działalności bieżącej.

Plany zasadniczych przedsięwzięć na poszczególnych szczeblach opracowują sztaby i przedstawiają do zatwierdzenia dowódcom szczebla nadrzędnego w terminie do 20 grudnia ^{1/} każdego roku. Plany podpisuje dowódca, a zatwierdza przełożony w terminie do:

- rodzaju Sił Zbrojnych – 31 października;
- okręgu wojskowego (korpusu) – 15 listopada;
- związku taktycznego – 30 listopada;
- oddziałów – 20 grudnia.

Podstawę do opracowania planu szkolenia uzupełniającego kadry i pracowników wojska stanowi:

- decyzja (rozkaz) dowódcy do działalności na rok następny;
- postanowienia dokumentów normatywnych;
- wnioski z działalności szkoleniowej w minionym roku.

Podstawę opracowania diagramów szkolenia stanowią:

- plan zasadniczych przedsięwzięć;
- programy szkolenia pododdziałów;
- wnioski z analizy stopnia realizacji programu szkolenia i osiągniętych wyników w roku (okresie szkolenia) minionym.

Planowanie miesięczne służy uszczegółowieniu, aktualizacji i koordynacji realizacji zadań wynikających z planów rocznych, obowiązujących dokumentów normatywnych oraz bieżących potrzeb.

1. W rodzajach sił zbrojnych (RSZ), okręgach wojskowych (OW), korpusach (KZ), związkach taktycznych (ZT) następujące dokumenty planistyczne¹:

- plan zasadniczych przedsięwzięć;
- plany zasadniczych przedsięwzięć pionów funkcjonalnych i komórek wewnętrznych – stosownie do potrzeb;
- ramowe miesięczne plany szkolenia pododdziałów wchodzących w skład oddziałów, a także samodzielnych pododdziałów wchodzących w skład korpusów i związków taktycznych;
- inne plany wynikające ze specyfiki rodzajów sił zbrojnych (rodzajów wojsk) – stosownie do potrzeb.

1. W oddziałach (równorzędnych) opracowuje się:

- plan zasadniczych przedsięwzięć oddziału na miesiąc;
- ramowy miesięczny plan szkolenia pododdziałów ogólnowojskowych i rodzajów wojsk.

Podstawę do opracowania *planu zasadniczych przedsięwzięć na miesiąc* stanowią:

- roczny plan zasadniczych przedsięwzięć oddziału;
- dane ze szczebla nadrzędnego do planowania na kolejny miesiąc;
- wnioski z analizy realizacji planu w miesiącu poprzednim;
- ustalenia dowódcy wynikające z bieżącej działalności;

¹ Tamże, s. 19.

- propozycje podwładnych.

Podstawę do opracowania *ramowych planów szkolenia* stanowią¹:

- miesięczny plan zasadniczych przedsięwzięć;
- diagram i program szkolenia pododdziału;
- wytyczne przełożonego;
- ustalenia dowódcy pododdziału;
- wnioski z realizacji przedsięwzięć w miesiącu poprzednim;
- plan (grafik) przydziału obiektów szkoleniowych.

Ramowy miesięczny plan szkolenia opracowuje się według wzoru w terminie do 28 każdego miesiąca poprzedzającego miesiąc objęty planowaniem.

Planowanie tygodniowe w pododdziale zapewnia uszczegółowienie przedsięwzięć dla właściwej organizacji i przebiegu realizacji zadań.

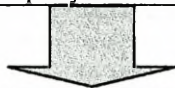
W wyniku planowania tygodniowego, w pododdziałach (kompaniach, równorzędnych i samodzielnych plutonach) wykonuje się *tygodniowe plany szkolenia*. Podstawę do opracowania tych dokumentów stanowią:

- ramowy miesięczny plan szkolenia batalionu (dywizjonu);
- program szkolenia;
- diagram szkolenia;
- wytyczne przełożonego do planowania;
- wnioski z realizacji planu w poprzednim tygodniu;
- porządek dnia określony w jednostce.

¹ Tamże, s. 21.

**Harmonogram przedsięwzięć związanych z planowaniem
działalności bieżącej na szczeblach taktycznych w SZ RP¹
(planowanie roczne)**

Szczebel planowania	Przedsięwzięcie planistyczne	Termin realizacji
KORPUS	Zadania (wytyczne) dowódcy do planowania działalności bieżącej na następny rok	W ramach odprawy rozliczeniowo-zadaniowej
	Analiza dokumentów normatywnych, określenie (wybór) zadań do realizacji w roku następnym w poszczególnych komórkach organizacyjnych (dowództwach)	PROCES CIĄGŁY
	Zebranie propozycji z podległych komórek organizacyjnych i dowództw	do 10.10
	Opracowanie projektu planu i przedstawienie do uzgodnienia właściwym osobom funkcyjnym	do 25.10
	Przekazanie danych planistycznych podległym szczeblom dowodzenia	do 02.11
	Ocena możliwości realizacji zadań w świetle przewidywanych środków budżetowych oraz ich koordynacja	W ramach odprawy koordynacyjno-zadaniowej
	Uzgodnienia planu z właściwymi kompetencyjnie komórkami organizacyjnymi szczebla nadrzędnego, jego korekta, opracowanie ostatecznej wersji i przedstawienie dowódcy do podpisu	do 10.11
	Przedstawienie planu przełożonemu do zatwierdzenia	do 15.11
Ramowe plany szkolenia na rok		do 12.11

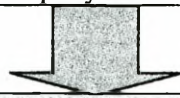
Szczebel planowania	Przedsięwzięcie planistyczne	Termin realizacji
ZWIĄZEK TAKTYCZNY /samodziel na brygad/	Zadania (wytyczne) dowódcy do planowania działalności bieżącej na następny rok	W ramach odprawy rozliczeniowo-zadaniowej
	Analiza dokumentów normatywnych, określenie (wybór) zadań do realizacji w roku następnym w poszczególnych komórkach organizacyjnych (dowództwach)	PROCES CIĄGŁY
	Zebranie propozycji z podległych komórek organizacyjnych i dowództw	do 20.10
	Opracowanie projektu planu i przedstawienie do uzgodnienia właściwym osobom funkcyjnym	do 02.11
	Przekazanie danych planistycznych podległym szczeblom dowodzenia	do 10.11
	Ocena możliwości realizacji zadań w świetle przewidywanych środków budżetowych oraz ich koordynacja	W ramach odprawy koordynacyjno-zadaniowej

¹ Opracowano na podstawie Instrukcji o planowaniu i rozliczaniu działalności bieżącej w Siłach Zbrojnych RP, Warszawa 2001.

	Uzgodnienia planu z właściwymi kompetencyjnie komórkami organizacyjnymi szczebla nadrzędnego, jego korekta, opracowanie ostatecznej wersji i przedstawienie dowódcy do podpisu	do 20.11
	Przedstawienie planu przełożonemu do zatwierdzenia	do 01.12
	Ramowe plany szkolenia na rok	do 25.11

Szczebel planowania	Przedsięwzięcie planistyczne	Termin realizacji
ODDZIAŁ /samodzielny pododdział/	Zadania (wytyczne) dowódcy do planowania działalności bieżącej na następny rok	W ramach odprawy rozliczeniowo-zadaniowej
	Analiza dokumentów normatywnych, określenie (wybór) zadań do realizacji w roku następnym w poszczególnych komórkach organizacyjnych (dowództwach)	PROCES CIĄGŁY
	Zebranie propozycji z podległych komórek organizacyjnych i dowództw	do 15.11
	Opracowanie projektu planu i przedstawienie do uzgodnienia właściwym osobom funkcyjnym	do 30.11
	Przekazanie danych planistycznych podległym szczeblom dowodzenia	do 05.12
	Ocena możliwości realizacji zadań w świetle przewidywanych środków budżetowych oraz ich koordynacja	W ramach odprawy koordynacyjno-zadaniowej
	Uzgodnienia planu z właściwymi kompetencyjnie komórkami organizacyjnymi szczebla nadrzędnego, jego korekta, opracowanie ostatecznej wersji i przedstawienie dowódcy do podpisu	do 10.12
	Przedstawienie planu przełożonemu do zatwierdzenia	do 20.12
	Ramowe plany szkolenia na rok	do 18.12

Szczebel planowania	Przedsięwzięcie planistyczne	Termin realizacji
BATALION /DYWIZJON/ /samodzielny kompania/	Zadania (wytyczne) dowódcy do planowania działalności bieżącej na następny rok	W ramach odprawy rozliczeniowo-zadaniowej
	Analiza dokumentów normatywnych, określenie (wybór) zadań do realizacji w roku następnym w poszczególnych komórkach organizacyjnych (dowództwach)	PROCES CIĄGŁY
	Zebranie propozycji z podległych komórek organizacyjnych i dowództw	do 25.11
	Opracowanie projektu planu i przedstawienie do uzgodnienia właściwym osobom funkcyjnym	do 05.12
	Przekazanie danych planistycznych podległym szczeblom dowodzenia	do 10.12
	Ocena możliwości realizacji zadań w świetle przewidywanych środków budżetowych oraz ich koordynacja	W ramach odprawy koordynacyjno-zadaniowej

Uzgodnienia planu z właściwymi kompetencyjnie komórkami organizacyjnymi szczebla nadrzędnego, jego korekta, opracowanie ostatecznej wersji i przedstawienie dowódcy do podpisu	do 15.12
Przedstawienie planu przełożonemu do zatwierdzenia	do 20.12
Ramowe plany szkolenia na rok	do 18.12

Harmonogram przedsięwzięć związanych z planowaniem działalności bieżącej na szczeblach taktycznych w SZ RP¹ (planowanie miesięczne)

Szczebel planowania	Przedsięwzięcie planistyczne	Termin realizacji
KORPUS	Analiza dokumentów normatywnych, określenie (wybór) zadań do realizacji w roku następnym w poszczególnych komórkach organizacyjnych (dowództwach)	PROCES CIĄGŁY
	Zebranie propozycji z podległych komórek organizacyjnych i dowództw przedsięwzięć przewidywanych do ujęcia w planie miesięcznym	do 12
	Opracowanie projektu planu i przedstawienie do uzgodnienia właściwym osobom funkcyjnym – w ramach <i>odprawy planistycznej</i>	Termin według ustaleń dowódcy
	Przekazanie przez szczebel nadrzędny danych do planu (przedsięwzięć własnych i realizowanych z udziałem podległych komórek organizacyjnych i dowództw)	do 20
	Opracowanie planu i przedstawienie go dowódcy do zatwierdzenia	do 28
	Opracowanie ramowych planów do szkolenia	do 28

Szczebel planowania	Przedsięwzięcie planistyczne	Termin realizacji
ZWIĄZEK TAKTYCZNY /samodziel na brygadę/	Analiza dokumentów normatywnych, określenie (wybór) zadań do realizacji w roku następnym w poszczególnych komórkach organizacyjnych (dowództwach)	PROCES CIĄGŁY
	Zebranie propozycji z podległych komórek organizacyjnych i dowództw przedsięwzięć przewidywanych do ujęcia w planie miesięcznym	do 10
	Opracowanie projektu planu i przedstawienie do uzgodnienia właściwym osobom funkcyjnym – w ramach <i>odprawy planistycznej</i>	Termin według ustaleń dowódcy
	Przekazanie przez szczebel nadrzędny danych do planu (przedsięwzięć własnych i realizowanych z udziałem podległych komórek organizacyjnych i dowództw)	do 22

¹ Opracowano na podstawie Instrukcji o planowaniu i rozliczaniu działalności bieżącej w Siłach Zbrojnych RP, Warszawa 2001.

	Opracowanie planu i przedstawienie go dowódcy do zatwierdzenia	do 28
	Opracowanie ramowych planów do szkolenia	do 28

Szczelbel planowania	Przedsięwzięcie planistyczne	Termin realizacji
ODDZIAŁ /samodzielny pododdział/	Analiza dokumentów normatywnych, określenie (wybór) zadań do realizacji w roku następnym w poszczególnych komórkach organizacyjnych (dowództwach)	PROCES CIĄGŁY
	Zebranie propozycji z podległych komórek organizacyjnych i dowództw przedsięwzięć przewidywanych do ujęcia w planie miesięcznym	do 8
	Opracowanie projektu planu i przedstawienie do uzgodnienia właściwym osobom funkcyjnym – <i>w ramach odprawy planistycznej</i>	Termin według ustaleń dowódcy
	Przekazanie przez szczebel nadrzędny danych do planu (przedsięwzięć własnych i realizowanych z udziałem podległych komórek organizacyjnych i dowództw)	do 24
	Opracowanie planu i przedstawienie go dowódcy do zatwierdzenia	do 28
	Opracowanie ramowych planów do szkolenia	do 28

Szczelbel planowania	Przedsięwzięcie planistyczne	Termin realizacji
BATALION DYWIZJON /samodzielna kompania/	Analiza dokumentów normatywnych, określenie (wybór) zadań do realizacji w roku następnym w poszczególnych komórkach organizacyjnych (dowództwach)	PROCES CIĄGŁY
	Zebranie propozycji z podległych komórek organizacyjnych i dowództw przedsięwzięć przewidywanych do ujęcia w planie miesięcznym	do 6
	Opracowanie projektu planu i przedstawienie do uzgodnienia właściwym osobom funkcyjnym – <i>w ramach odprawy planistycznej</i>	Termin według ustaleń dowódcy
	Przekazanie przez szczebel nadrzędny danych do planu (przedsięwzięć własnych i realizowanych z udziałem podległych komórek organizacyjnych i dowództw)	do 26
	Opracowanie planu i przedstawienie go dowódcy do zatwierdzenia	do 28
	Opracowanie ramowych planów do szkolenia	do 28

Harmonogram przedsięwzięć związanych z planowaniem działalności bieżącej na szczeblach taktycznych w SZ RP¹ (planowanie tygodniowe)

KOMPANIA	OPRACOWANIE TYGODNIOWEGO PLANU SZKOLENIA	na 3 dni przed rozpoczęciem tygodnia.
-----------------	--	---

1.2. Zasady i funkcje planowania działalności bieżącej w SZ RP

W planowaniu przedsięwzięć szkoleniowo-wychowawczych na szczeblach taktycznych w SZ RP należy przestrzegać następujących *zasad*.

1) Planowanie powinno być wynikiem wszechstronnej analizy zadania i oceny sytuacji szkoleniowej, co pozwoli na najbardziej efektywne wykorzystanie czasu, sił i środków.

2) W planowaniu przedsięwzięć szkoleniowych należy uwzględniać terminy i korelację z przedsięwzięciami realizowanymi przez przełożonego.

3) W planowaniu uwzględniać tylko taką ilość przedsięwzięć szkoleniowych, które mogą być realizowane w konkretnych warunkach (szkolenie w garnizonie lub na poligonie), w określonym czasie przy posiadaniu określonych sił i środków; ponadto w planowaniu przewidzieć odpowiednią rezerwę czasu sił i środków na wykonanie zadań doraźnych, których nie udało się przewidzieć wcześniej.

4) Zadania zawarte w planach powinny być formułowane zawsze jasno i konkretnie, co gwarantuje ich należyte zrozumienie i wykonanie przez pod-

¹ Opracowano na podstawie Instrukcji o planowaniu i rozliczaniu działalności bieżącej w Siłach Zbrojnych RP, Warszawa 2001.

władnych, a ich konkretyzacja powinna być uzależniona od szczebla dowodzenia.

5) W planowaniu należy przestrzegać zasady łączenia szkolenia z gotowości bojowej ze szkoleniem taktycznym.

6) Plany zasadniczych przedsięwzięć oraz inne dokumenty planistyczne powinny być jednolite, (jeżeli idzie o formę) bez względu na szczebli odznaczać się następującymi walorami: celowością, prostotą, przejrzystością, operatywnością, dokładnością oraz giętkością i szczegółowością.

Celowość tzn. plan powinien służyć temu celowi, dla którego został zbudowany. W planie należy wskazać ciąg działań prowadzących skutecznie do zamierzonego celu.

Prostota planu ułatwia jego wykorzystanie i znacznie skraca czas jego wykonania. Przedstawione w nim informacje są zazwyczaj jednoznaczne, łatwe do odczytania i zrozumienia przez wykonawcę, nie budzą wątpliwości.

Przejrzystość to inaczej jasność i zrozumiałość treści planu zapewniająca łatwość korzystania z tego dokumentu.

Operatywność planu polega na tym, że jest on opracowany w sposób ułatwiający szybkie przejście od wskazań w nim zawartych do stosowania w praktyce.

Dokładność planu wyraża się w możliwości przewidywania różnych alternatywnych modyfikacji działania w przypadku powstania potrzeb.

Giętkość zwana inaczej plastycznością oznacza możliwość wykazania się przez wykonawców twórczą inicjatywą w zależności od warunków.

Szczegółowość - (konkretnie) dostosowanie do określonego szczebla i kompetencji oraz czynności zmierzających do osiągnięcia celu.

Do szczegółowych przedsięwzięć planistycznych, które jednocześnie stanowią o realizacji przez dowódcę *funkcji planowania* należy zaliczyć:

- określenie jasnych i realnych celów oraz zadań szkoleniowych w oparciu o analizę zadania głównego i stanu wyszkolenia jednostki;

- opracowanie modelu działania (koncepcji szkolenia) stanowiącego podstawę do jego wariantowania i dostosowywania do istniejących warunków szkoleniowych;
- ocena istniejących (stworzonych) warunków oraz środków niezbędnych do wykonania zadania szkoleniowego;
- ocena możliwości osiągnięcia celu szkolenia przy istniejących warunkach i sposobach szkolenia;
- ustalenie koncepcji działalności szkoleniowej w świetle zadań (celów) stojących przed jednostką oraz warunków i środków będących do dyspozycji;
- przyjęcie określonego kryterium oceny wariantów i warunków działalności szkoleniowej;
- wybór najefektywniejszego wariantu koncepcji działalności szkoleniowo-wychowawczej oraz podjęcie decyzji szkoleniowej i postawienie zadań szkoleniowych;
- opracowanie i wydanie wytycznych do planowania i organizacji szkolenia;
- kontrola i koordynacja pracy dowództwa podczas planowania szkolenia¹.

1.3. Podstawy planowania działalności bieżącej w SZ RP

Szczegółowe ustalenia dotyczące planowania szkolenia ujmuje „Instrukcja o planowaniu i rozliczaniu działalności bieżącej w Siłach Zbrojnych RP”. Wynika z niej, że każdy przełożony jest zobowiązany do stworzenia podwładnemu warunków do wykonania postawionego mu zadania głównego poprzez przydzielenie do jego dyspozycji środków zapewniających skuteczny (efektywny) przebieg procesu szkolenia oraz zachowania jego ciągłości i rytmiczności. Innymi

¹ J. Halik: *Szkolenie w oddziale*. AON. Warszawa 1995, s. 56 – 57.

słowy zobowiązany jest do zabezpieczenia możliwości osiągnięcia celów szkoleniowych.

Podstawą planowania szkolenia na poszczególnych szczeblach dowodzenia jest zadanie główne na rok, zamiar, dyrektywa oraz decyzja szkoleniowa oparta na ocenie wyszkolenia dowództw i wojsk oraz stosownych kalkulacjach potrzeb materiałowo-technicznego zabezpieczenia procesu szkolenia.

Główne zadania szkoleniowe dla jednostek SZ RP wynikają z dokumentów rozkazodawczych i planistycznych takich jak:

- *Zamiar Szefa Sztabu Generalnego WP do szkolenia Sił Zbrojnych RP;*
- *Dyrektywa Szefa Sztabu Generalnego WP do działalności Sił Zbrojnych RP;*
- *na szczeblu RSZ, KZ, ZT, oddziału – rozkaz dowódcy do działalności szkoleniowej;*
- *Wytyczne zastępców w/w dowódców oraz szefów pionów funkcjonalnych do szkolenia;*
- *plany zasadniczych przedsięwzięć.*

Wymienione dokumenty do działalności dowództw i wojsk i uzupełniające je wytyczne do szkolenia a także plany zasadniczych przedsięwzięć są odzwierciedleniem decyzji szkoleniowej dowódców danego szczebla.

Na każdym szczeblu organizacyjnym decydujący wpływ na planowanie działalności bieżącej ma Dyrektywa (rozkaz) dowódcy... .. (przełożonego) do działalności wojsk oraz jego decyzja szkoleniowa zobrazowana w *Planie zasadniczych przedsięwzięć... .. (np. związku taktycznego, oddziału)* a także wytyczne do planowania, organizacji oraz materiałowo-technicznego zabezpieczenia procesu szkolenia i wychowania. Z tych dokumentów wynika także zadanie główne (taktyczne lub operacyjne) przewidziane dla szczebla planującego za podstawę do planowania dowódca każdego szczebla organizacyjnego przyjmuje:

- własne zadania szkoleniowe wynikające z potrzeby przygotowania dowództwa i wojsk do realizacji zadania głównego;
- obowiązujące programy szkolenia realizowane zgodnie z kompetencyjnym zakresem odpowiedzialności szkoleniowej;
- przydzielone limity środków materiałowo-technicznych;
- aktualny stan bazy szkoleniowej jednostki oraz przydział obiektów garnizonowych i poligonowych.

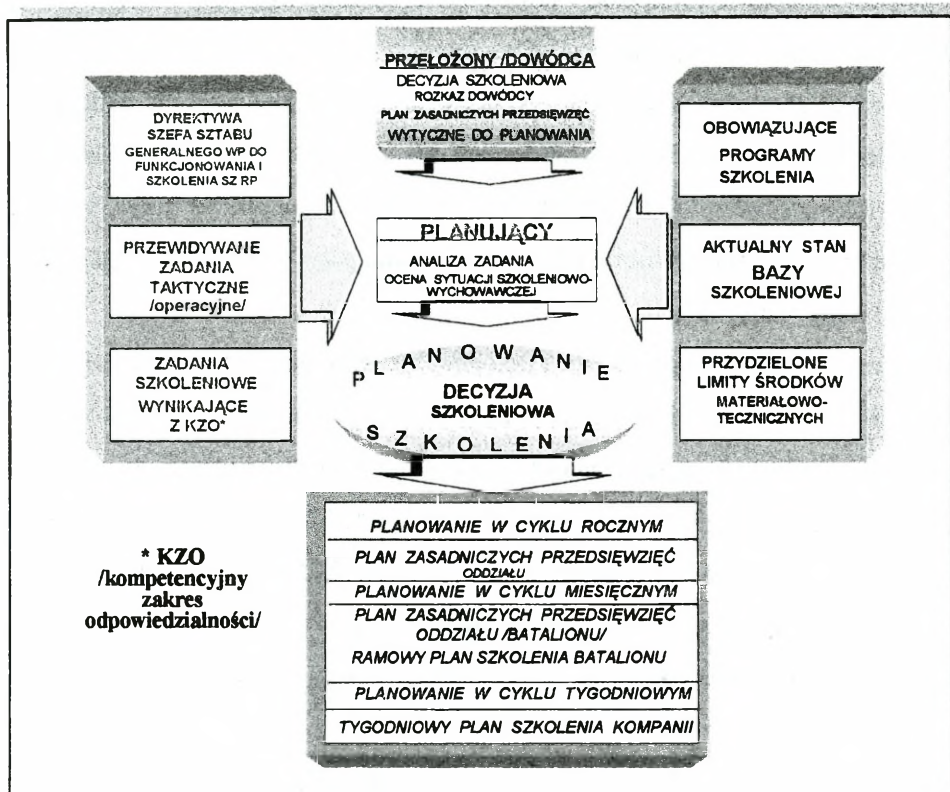
Podjmując decyzję szkoleniową dowódca bierze również pod uwagę rzeczywisty stan i poziom wyszkolenia jednostki, przygotowania metodycznego kadry (instruktorów), charakter i specyfikę jednostki oraz realne możliwości organizacji i prowadzenia zintegrowanego szkolenia pododdziałów różnych rodzajów wojsk i służb (wsparcia i zabezpieczenia), w myśl NATO-wskiej zasady szkolenia broni połączonych i wieloszczeblowej realizacji zadań szkoleniowych.

Podstawy planowania szkolenia na szczeblach taktycznych) ilustruje rysunek 1.3.1.

Planowanie szkolenia dowództw i wojsk jako część (element) planowania działalności bieżącej polega na określeniu zadań bądź celów, jakie zamierza się osiągnąć oraz przedsięwzięć (sposobów) i terminów ich realizacji, a także na ustaleniu i zorganizowaniu ich wszechstronnego zabezpieczenia.

Do głównych czynności składających się na planowanie szkolenia i pozostałych przedsięwzięć działalności bieżącej zalicza się:

- wypracowanie i określenie (podjęcie) decyzji oraz ogłoszenie zamiaru do działalności szkoleniowej;
- sprecyzowanie głównych działań zabezpieczających wykonanie decyzji szkoleniowej;
- opracowanie określonych dokumentów planistycznych.

Rys. 1.3.1. Podstawy planowania szkolenia w SZ RP

źródło: opracowano na podstawie: J. Halik, *Szkolenie w oddziale*, Warszawa, AON 1995; Wł. Ślęmp, *Organizacja szkolenia w oddziale wojsk lądowych*, Warszawa, AON 1999.

Jak z powyższego wynika, planowanie jest *procesem* w którym ma miejsce wariantowanie (tworzenie różnorodnych koncepcji) oraz wybór – powzięcie decyzji – czyli akceptacja takiego wariantu przyszłego działania, który w określonych i przewidywanych warunkach zapewni efektywne wykonanie zadania.

Natomiast *idea* planowania szkolenia jest właściwe zrozumienie i przetransponowanie zadań postawionych przez przełożonych oraz przekształcenie ich na konkretne przedsięwzięcia szkoleniowe do realizacji – stosowanie do możliwości i specyfiki danego szczebla dowodzenia.

Podstawę planowania działalności szkoleniowej w cyklu rocznym i miesięcznym stanowią dokumenty rozkazodawcze i planistyczne, a w szczególności:

- rozkaz (decyzja) dowódcy szczebla nadrzędnego oraz jego wytyczne do planowania;

- wnioski z realizacji zadań w roku (miesiącu) minionym;
- przewidywane do realizacji zamierzenia własne;
- propozycje podwładnych.

Oprócz wymienionych dokumentów przełożonego nieodzowną jest również analiza dokumentów oraz zadań postawionych przez przełożonego, a także ocena sytuacji szkoleniowo-wychowawczej szczebla planującego.

1.4. Kompetencyjny zakres odpowiedzialności szkoleniowej

Za programową działalność i uzyskiwane efekty w zakresie szkolenia operacyjno-taktycznego dowództw i bojowego wojsk ponoszą odpowiedzialność dowódcy¹. Główną zasadą, którą winni kierować się dowódcy poszczególnych szczebli dowodzenia, a szczególnie dowódca oddziału, pododdziału to formuła następująca *Dowodzisz – Szkolisz – Odpowiadasz*. Według niej dowódcy ci generalnie są odpowiedzialni za wyszkolenie, a w jego efekcie za zdolność bojową bezpośrednio podległych dowództw oraz wojsk. Ponadto w myśl tej zasady dowódcy odpowiadają za:

- przygotowanie podległych dowódców do kierowania działalnością szkoleniowo – metodyczną oraz do planowania, organizowania działań taktycznych (operacyjnych) i dowodzenia w walce (misji);
- szkolenie i zgrywanie podległych struktur dowodzenia w sprawnym funkcjonowaniu w czasie walki lub misji;

¹ Por. J.Halik, *Szkolenie w oddziale*, Warszawa, AON 1995; Wł. Ślemp, *Organizacja szkolenia w oddziale wojsk lądowych*, Warszawa, AON 1999; A. Juncewicz, *Szkolenie operacyjno-taktyczne dowództwa brygady zmechanizowanej SZ RP*, Warszawa, AON 2000; *Metody i treść pracy zespołów funkcjonalnych na stanowisku dowodzenia wojsk lądowych*. Katedra Dowodzenia i Łączności, AON, Warszawa 2000.

- organizację i zgrywanie systemu dowodzenia, rozpoznania, ognia oraz zabezpieczenia bojowego i logistycznego dowodzonej przez siebie jednostki (np. oddziału, pododdziału);

- przygotowanie dowództw i wojsk do prowadzenia działań taktycznych (operacyjnych);

- ocenę poziomu wyszkolenia i zdolności bojowej podległych dowództw i wojsk (o jeden szczebel niżej) oraz osób funkcyjnych odpowiedzialnych za zapewnienie tej zdolności;

- właściwą eksploatację i utrzymanie w wysokiej sprawności technicznej powierzonego uzbrojenia i sprzętu wojskowego.

W ramach swoich kompetencji dowódca biorąc pod uwagę odpowiedzialność za stopień przygotowania dowodzonych związków taktycznych, oddziałów i pododdziałów jest *uprawniony do wnoszenia stosownych poprawek* (zmian) do programów szkolenia wojsk¹. W tym zakresie mają oni prawo zwiększyć liczbę dni szkoleniowych w tygodniu i liczbę godzin w dniu szkoleniowym; wprowadzić inny niż przewiduje program podział czasu szkoleniowego na poszczególne przedmioty; zrezygnować z określonych w programie tematów, lub wprowadzić do niego nowe; ustalić niezbędną ilość sprzętu technicznego oraz środków materiałowo – technicznego zabezpieczenia zajęć (ćwiczeń).

Dowódca szczebla taktycznego kierując się tymi uprawnieniami, stosowanie do zadania głównego oraz warunków realizacji określa zadania szkoleniowe dla podległych dowództw i wojsk. Może także według potrzeb korygować i ustalać kolejność przerabiania tematów lub zajęć, uwzględniając przy tym korelację pionową i poziomą poszczególnych przedmiotów np.: szkolenia taktycznego w stosunku do pozostałych przedmiotów szkolenia bojowego, zmiany w przydziale obiektów szkoleniowych oraz w zakresie materiałowo-technicznego zabezpieczenia procesu szkolenia (doskonalenia).

¹ Jak wiadomo programy szkolenia wojsk określają w każdym etapie (okresie) szkolenia zakres wiedzy i umiejętności indywidualnych oraz zespołowych jakie powinny być opanowane przez poszczególnych specjalistów (funkcyjnych) i pododdziały po zrealizowaniu określonych przedmiotów szkolenia bojowego.

Szczegółowe kompetencje¹ poszczególnych dowództw w zakresie szkolenia zasadniczego i uzupełniającego dotyczą:

Na szczeblu Rodzajów Sił Zbrojnych (RSZ); korpusów:

- określenia celów i zadań szkoleniowych dla podległych związków taktycznych i samodzielnych oddziałów – na każdy rok szkoleniowy;
- organizowanie i prowadzenie szkolenia, w tym treningów sztabowych ze sztabem Dowództwa Rodzaj Wojsk oraz ćwiczeń z podległymi związkami taktycznymi i oddziałami;
- organizowanie i prowadzenie działalności instruktorsko-metodycznej w tym kursów, konferencji, narad itp.;
- organizowanie i prowadzenie szkolenia uzupełniającego z kadrami RSZ oraz wybranych specjalności na niższych szczeblach dowodzenia;
- określenie czasu, miejsca i sposobu organizacji szkolenia kadry oddziałów (pododdziałów) skadrowanych, w tym zwłaszcza w ramach szkolenia poligonowego jednostek rozwiniętych i zgrupowań specjalistycznych;
- sprawowanie nadzoru i dokonywanie okresowej (corocznie) oceny szkolenia kadry Dowództwa Wojsk Lądowych (RSZ) i przekazywanie informacji w tym zakresie do szczebla nadrzędnego oraz weryfikacja przyjętych rozwiązań organizacyjnych w zakresie szkolenia zasadniczego i uzupełniającego.

Na szczeblu związku taktycznego (ZT):

- określanie celów i zadań szkolenia doskonalącego kadry podległych jednostek – corocznie;
- organizowanie i prowadzenie działalności instruktorsko-metodycznej, w tym kursów, konferencji i narad;
- organizowanie i prowadzenie szkolenia na szczeblu związku taktycznego oraz z dowództwami podległych oddziałów (jednostek);

¹ J. Halik, System szkolenia wojsk lądowych sił zbrojnych w czasie pokoju cz. III. Podstawowe podsystemy szkolenia wojsk lądowych sił zbrojnych RP, AON Warszawa 2002, s. 64.

- koordynowanie, organizacja i prowadzenie szkolenia specjalistycznego kadry rodzajów wojsk i służb;
- planowanie i koordynacja wykorzystania w szkoleniu obiektów bazy szkoleniowej (poszczególnych oddziałów i garnizonowej);
- organizowanie (koordynowanie) i prowadzenie szkolenia kadry oddziałów (pododdziałów) skadrowanych, w tym w ramach szkolenia poligonowego jednostek rozwiniętych i zgrupowań specjalistycznych;
- sprawowanie nadzoru nad działalnością metodyczną dowódców oddziałów ogólnowojskowych i rodzajów wojsk oraz dokonywanie w związku taktycznym okresowej (corocznej) oceny poziomu wyszkolenia kadry zawodowej i przekazywanie informacji w tym zakresie do szczebla nadrzędnego;
- przedstawienie do szczebla nadrzędnego wniosków i propozycji w zakresie organizacji szkolenia oraz działalności metodyczno-szkoleniowej.

Na szczeblu oddziału:

- szkolenie operacyjno-taktyczne kadry oddziału i pododdziałów;
- określenie struktury przedmiotowej i terminów szkolenia oraz tematyki zajęć i liczby godzin szkolenia uzupełniającego;
- organizowanie i prowadzenie działalności metodyczno – szkoleniowej, w tym zajęć instruktazowo-metodycznych, instruktaży do zajęć;
- dokonywanie okresowej (raz na pół roku) oceny wyszkolenia kadry.

W ramach odpowiedzialności dowódców za przygotowanie bezpośrednio podległych dowódców do szkolenia wojsk mieści się także odpowiedzialność za działalność metodyczną.

Zgodnie z kompetencyjnym zakresem odpowiedzialności do kierowania i prowadzenia działalności metodyczno – szkoleniowej podległych dowódców przygotowuje się poprzez instruktaże do zajęć (ćwiczeń), kursy (zajęcia) instruktorsko – metodyczne oraz zajęcia (ćwiczenia) instruktazowo - metodyczne¹.

¹ Por. Program szkolenia pododdziałów wojsk pancernych i zmechanizowanych. DWLąd 4/98, Warszawa 1998, s. 10.

Instruktaży do zajęć (ćwiczeń) udzielają każdorazowo przełożeni (kierownicy) w miejscu ich prowadzenia z takim wyprzedzeniem czasowym, aby podlegli dowódcy (instruktorzy) mogli się do nich przygotować.

Zajęcia instruktorsko – metodyczne prowadzą (wg potrzeb):

- dowódcy kompanii – na szczeblu plutonu;
- dowódcy plutonów – na szczeblu drużyny (załogi).

Kursy instruktorsko – metodyczne prowadzą:

- dowódcy związków taktycznych, (oddziałów) dla dowódców batalionów – raz w roku;
- dowódcy batalionów dla dowódców kompanii – raz w roku;
- dowódcy batalionów – dla dowódców plutonów – w zależności od potrzeb, jednak nie rzadziej niż raz w roku¹.

Zajęcie (ćwiczenie) instruktazowo metodyczne na dany temat organizuje się i prowadzi przed pierwszymi zajęciami (ćwiczeniami) w danym roku (okresie) szkoleniowym:

- batalionu – jedno w związku taktycznym prowadzi wyznaczony dowódca oddziału;
- kompanii – jedno w oddziale prowadzi wyznaczony dowódca batalionu.

Wymienione kompetencje dowódców w zakresie działalności metodyczno-szkoleniowej odnoszą się do bezpośrednio podległych dowódców i dotyczą przygotowania ich do kierowania tą działalnością. Nie mniej jednak dowódcy poszczególnych szczebli odpowiedzialni są za realizację procesu szkolenia przez podwładnych zgodnie z zasadami metodycznymi i stąd ciężką na nich określone obowiązki.

Dowódca oddziału jest odpowiedzialny za kierowanie działalnością metodyczno-szkoleniową na tym szczeblu oraz jak najlepsze przygotowanie meto-

¹ Dowódca związku taktycznego, na bazie kursu instruktorsko – metodycznego jednego z oddziałów może zorganizować i przeprowadzić kurs dla wszystkich dowódców batalionów podległego związku. W tym przypadku nie organizuje się kursów dowódców batalionów w oddziałach. Zob. Program szkolenia wojsk ..., Warszawa CWLąd 4/98.

dyczne bezpośrednio podległych dowódców batalionów (równorzędnych) do kierowania i prowadzenia tej działalności w dowodzonych przez nich pododdziałach. Do jego podstawowych obowiązków w tym zakresie należy:

- planowanie działalności metodyczno-szkoleniowej w skali roku i miesiąca;
- ocena efektów szkoleniowo-metodycznych bezpośrednio podległych dowódców i udzielenie im wytycznych w tym zakresie na kolejny miesiąc (okres) lub rok szkoleniowy;
- organizowanie i prowadzenie kursów instruktorsko-metodycznych dla dowódców batalionów (równorzędnych);
- organizowanie i prowadzenie ćwiczeń instruktazowo-metodycznych z dowódcami batalionów przed przystąpieniem do realizacji ćwiczeń taktycznych kompanii;
- organizowanie i prowadzenie instruktaży dla dowódców batalionów (równorzędnych) do prowadzenia przez nich szkolenia zintegrowanego oraz ćwiczeń taktycznych batalionu, których jest uczestnikiem (ćwiczącym);
- organizowanie i prowadzenie narad szkoleniowo-metodycznych;
- zapewnienie podległym dowódcom warunków; w tym bazy szkoleniowej i środków materiałowo-technicznych niezbędnych do realizacji programów i planów szkolenia;
- rozbudowa i dostosowanie do wymogów programowych oraz metodyki szkolenia obiektów bazy szkoleniowej oddziału;
- zbieranie oraz ocena doświadczeń z działalności metodyczno-szkoleniowej i wdrażanie pozytywnych wniosków (postulatów) do praktyki szkoleniowej podległych dowódców;
- współpraca i wymiana doświadczeń z innymi dowódcami oddziałów oraz ośrodkami szkolenia i placówkami wyższego szkolnictwa wojskowego;

- samokształcenie w zakresie dydaktyki i metodyki szkolenia wojsk¹

Dowódca batalionu (równorzędny) jest zobowiązany do kierowania działalnością metodyczno – szkoleniową w dowodzonym przez siebie pododdziale oraz utrzymywanie wysokiego poziomu metodycznego przygotowania dowódców kompanii do organizacji i prowadzenia plutonowych zajęć (ćwiczeń) taktycznych, a dowódców samodzielnych plutonów do prowadzenia zajęć z drużynami. W ramach działalności metodyczno-szkoleniowej obowiązkiem dowódcy batalionu jest:

- planowanie w skali miesiąca zamierzeń działalności metodyczno-szkoleniowej, wynikającej z potrzeb realizacji programu szkolenia oraz oceny efektywności prowadzonych zajęć w podległych pododdziałach;

- organizowanie i prowadzenie kursów instruktorsko-metodycznych dla dowódców kompanii i plutonów;

- organizowanie i prowadzenie zajęć instruktorsko-metodycznych lub metodycznych zajęć pokazowych dla dowódców kompanii do plutonowych zajęć taktycznych;

- prowadzenie instruktaży dla dowódców kompanii do zajęć (ćwiczeń) których będą kierownikami;

- zapewnienie podległym dowódcom środków materiałowo technicznych i dostępu do obiektów bazy szkoleniowej, niezbędnych do realizacji procesu szkolenia;

- ocena działalności metodyczno-szkoleniowej dowódców kompanii i udzielenie im w tym zakresie wytycznych;

- wymiana doświadczeń i wniosków płynących z działalności metodyczno-szkoleniowej z innymi dowódcami batalionów;

- samodoskonalenie w zakresie dydaktyki i metodyki szkolenia wojsk².

¹ Por. J. Halik: *Szkolenie w oddziale*. AON. Warszawa 1995, s. 97.

² Tamże, s. 98.

Dowódca kompanii (równorzędny) odpowiada za poziom wyszkolenia podległych mu pododdziałów, w tym przygotowanie instruktorsko-metodyczne dowódców plutonów do prowadzenia zajęć (ćwiczeń) z drużyną oraz innych ważniejszych programowych zajęć szkolenia bojowego. Dowódca kompanii jest najczęściej kierownikiem zajęć (ćwiczeń) plutonowych, zatem odpowiada za przygotowanie do nich dowódców plutonów i szefa kompanii, będących instruktorami na punktach nauczania.

W ramach prowadzonej działalności metodyczno-szkoleniowej do podstawowych obowiązków dowódcy kompanii należy:

- planowanie działalności metodyczno-szkoleniowej w skali miesiąca i tygodnia;
- organizacja i prowadzenie zajęć instruktorsko-metodycznych z dowódcami plutonów przed każdym (ważniejszym) zajęciem z drużyną;
- organizacja i prowadzenie zajęć instruktorsko-metodycznych z trudniejszych tematów przedmiotów szkolenia bojowego;
- udzielanie instruktaży dowódcom plutonów do wszystkich pozostałych zajęć prowadzonych z plutonami;
- udzielanie instruktaży dowódcom plutonów i szefowi kompanii do zajęć których jest kierownikiem;
- zapewnienie środków materiałowo-technicznych i pomocy szkoleniowych do zajęć prowadzonych przez siebie i dowódców plutonów;
- nadzór i udzielanie pomocy metodycznej młodszej kadrze dowódczej w przygotowaniu się do zajęć;
- nadzór nad prowadzeniem przez dowódców plutonów instruktaży do zajęć z dowódcami drużyn (załóg);
- analiza i ocena efektów działalności metodyczno-szkoleniowej w kompanii (plutonach);
- wymiana doświadczeń metodyczno-szkoleniowych z innymi dowódcami kompanii;